

Arviointikertomuksen tiivistelmä

Kajaanin kaupunki, vuosi 2025

Koottu arviointikertomuksen tiivistelmäosiesta

Tiivistelmä tarkastuslautakunnan havainnoista ja suosituksista v. 2025

Suosituksiset painottuvat erityisesti tiedolla johtamisen kehittämiseen (htv-tiedot), resurssien riittävyyteen (kaavoitus), palvelujen vaikuttavuuteen (työllisyys, HYTE), ennakoiwaan suunnitteluun (tapahtumat, henkilöstö) sekä strategisempaan kokonaisohjaukseen ja raportointiin.

Henkilöstö ja johtaminen

- Henkilötyövuosien (htv) laskentaa tulee kehittää, jotta tiedolla johtaminen perustuu ajantasaiseen ja luotettavaan tietoon.

Henkilöstöjohtaja:

- Sarastia Oy on kehittänyt HTV-raportointia S365 PowerBI-järjestelmään, ja HTV-tiedot ovat tarkistuksen jälkeen oikein.
- Sivutoimisten tuntiopettajien sekä teatterin lipunmyyjien ja vaatteiden vastaanottajien osalta HTV-laskenta tehdä manuaalisesti. Kansalaisopiston tuntiopettajien htv:n laskenta tehdään toteutuneiden tuntien mukaisesti.

Ympäristötekkinen toimiala

- Kaavoituksen resursseja tulee vahvistaa, tarvittaessa ostopalveluina, jotta kaavoitussuunnitelmat etenevät ja kaupungin elinvoima turvataan.
- Rakennustonttien osalta on syytä selvittää tarjonnan ja kysynnän kohtaaminen ja kuinka tonttitarjontaa voidaan monipuolistaa kohtaamaan kysyntää.
- Toimialojen välistä yhteistyötä, erityisesti kaupunkitapahtumien järjestämisessä, tulee parantaa ja toteutus varmistaa ajoissa.
- Lisäksi tapahtuma-alueiden ympäristöön ja kuntoon tulee kiinnittää huomiota osana kaupunkikuvaa.
- Lisääntyneiden työmatkatapaturmien vuoksi suositellaan kiinnittämään huomiota kevyen liikenteen väylien kuntoon muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa.

Tekninen johtaja

- ***Kaavoituksen resursseja tulee vahvistaa, tarvittaessa ostopalveluina, jotta kaavoitussuunnitelmat etenevät ja kaupungin elinvoima turvataan.***
Kaavoituksen resurssien turvaamiseksi vuoden 2027 talousarvioon on lisätty palkkakustannukset kahden henkilötyövuoden verran. Lisähenkilöstön käyttöönotto edellyttää lisäksi tarkoituksenmukaisten työtilojen järjestymistä. Talousarvioon on varattu myös 100 000 euroa kaavoituksen asiantuntijapalveluiden hankintaan. Ostopalveluilla voidaan vahvistaa kaavoituksen kapasiteettia ja nopeuttaa valmistelua, mutta niiden tehokas hyödyntäminen edellyttää kaupungilta riittäviä omia resursseja hankintojen valmisteluun, työn ohjaukseen ja kaavaprosessin kokonaisvastuun hoitamiseen. Kaavojen sujuva eteneminen riippuu myös muiden kaupungin yksiköiden valmiudesta tuottaa kaavaprosessissa tarvittavaa tietoa oikea-aikaisesti. Näillä toimenpiteillä vahvistetaan kaavoituksen edellytyksiä vastata kaupungin kehittämis-, elinvoima- ja asuntotuotantotavoitteisiin suunnitelmallisesti, vaikuttavasti ja aikataulullisesti hallitusti.
- ***Rakennustonttien osalta on syytä selvittää tarjonnan ja kysynnän kohtaaminen ja kuinka tonttitarjontaa voidaan monipuolistaa kohtaamaan kysyntää.***
Rakennustonttien kysyntä on tällä hetkellä valtakunnallisesti varsin vähäistä. Piristyvään kysyntään tulee kuitenkin valmistautua ylläpitämällä riittävää kaavavarantoa ja rakentamisvalmista tonttivarantoa. Kaavavarantoa voidaan vahvistaa kaavoittamalla uusia alueita. Tonttivarannon laatua voidaan kehittää kustannustehokkaimmin jalostamalla olemassa olevia alueita kaavamutoksilla ja tarvittaessa purkamalla tarpeettomaksi käynyttä rakennuskantaa. Teollisuustonttivarantoa kehitetään erityisesti suurten ja energiantensiivisten investointien tarpeisiin sekä edistämällä hukkalämmön ja muiden energian sivuvirtojen hyödyntämistä. Liiketonttivarannon osalta painopisteenä on tilaa vaativan kaupan sijoittumismahdollisuuksien kehittäminen Petäisenniskan alueella jalostamalla olemassa olevia tontteja ja alueita.

- ***Toimialojen välistä yhteistyötä, erityisesti kaupunkitapahtumien järjestämisessä, tulee parantaa ja toteutus varmistaa ajoissa.***

Kaupunkitapahtumien koordinoinnista vastaa kaupungin tapahtumatuottaja.

Kunnallistekniikan ja liikunnan tulosalue osallistuu tapahtumien valmisteluun ja toteutukseen tarjoamalla asiantuntija-, alue- ja kunnossapitopalveluita käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Tulosalue pyrkii omalta osaltaan edistämään ennakoivaa yhteistyötä ja varmistamaan, että tarvittavat valmistelu- ja toteutustoimenpiteet voidaan tehdä sovitussa aikataulussa. Tiukka käyttötalous sekä rajalliset henkilöstöresurssit asettavat kuitenkin reunaehdoja sille, kuinka laajasti tapahtumien järjestämistä voidaan tukea muiden lakisääteisten ja välttämättömien palvelutehtävien ohella.

- ***Lisäksi tapahtuma-alueiden ympäristöön ja kuntoon tulee kiinnittää huomiota osana kaupunkikuvaa.***

Kunnallistekniikan ja liikunnan tulosalue pitää tapahtuma-alueiden yleistä siisteyttä, turvallisuutta ja kuntoa tärkeänä osana kaupungin viihtyisyyttä ja kaupunkikuvaa. Alueiden kunnossapitoa toteutetaan käytettävissä olevien määrärahojen ja henkilöstöresurssien puitteissa sekä huomioiden koko kaupungin alueella olevat kunnossapitotarpeet. Tapahtumien yhteydessä pyritään varmistamaan alueiden asianmukainen kunto ennen tapahtumaa ja sen jälkeen siten, kuin käytettävissä olevat resurssit mahdollistavat.

- ***Lisääntyneiden työmatkatapaturmien vuoksi suositellaan kiinnittämään huomiota kevyen liikenteen väylien kuntoon muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa.***

Kaupunki kehittää jalankulku- ja pyöräilyväylien kunnossapitoa muuttuvien sääolosuhteiden edellyttämällä tavalla. Erityistä huomiota kiinnitetään talvikunnossapidon oikea-aikaisuuteen, liukkaudentorjuntaan sekä sää- ja kelitiedon hyödyntämiseen kunnossapidon ohjauksessa. Kunnossapidon tasoon vaikuttavat kuitenkin käytettävissä olevat taloudelliset ja henkilöstöresurssit, minkä vuoksi toimenpiteitä joudutaan kohdentamaan riskiperusteisesti vilkkaimmin liikennöidyille ja turvallisuuden kannalta merkittävimmille väylille. Tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta ja vähentää liukastumis- ja kaatumistapaturmien riskiä käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Työllisyyspalvelut

- Tekoälyratkaisujen hyödyntämistä tulee lisätä, jotta palvelujen laatu ja tehokkuus paranevat, palvelut yksilöllistyvät ja työnhakijoiden sekä työnantajien kohtaaminen tehostuu.

Työllisyys- ja kansainvälisyyspäällikkö Milla Tikkanen

Työllisyyspalveluissa tekoälyn hyödyntäminen on jo käynnistetty ja sitä kehitetään valtakunnallisesti KEHA-keskuksen johdolla yhteistyössä työllisyysalueiden kanssa. Kajaanin kaupunki on aktiivisesti mukana tässä kehittämistyössä, ja tekoälyä hyödynnetään jo muun muassa Työmarkkinatori-palvelussa sekä tiedon analysoinnissa päätöksenteon tukena. Kehittämistyössä edetään hallitusti ja vaikuttavuus edellä. Uusien ratkaisujen käyttöönotto perustuu niiden toimivuuteen ja lisäarvoon, eikä rinnakkaisia järjestelmiä ole tarkoituksenmukaista rakentaa olemassa olevien valtakunnallisten palvelujen rinnalle. Huomioitavaa on myös se, että tekoälyn hyödyntäminen ei vähennä henkilöstön tarvetta, vaan vapauttaa työaikaa yksilöllisempään ja vaikuttavampaan asiakastyöhön, joka on keskeinen osa työllisyyspalveluiden tehtävää

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

- HYTE-kertoimen kehitystä tulee seurata aktiivisesti ja reagoida muutoksiin.
- Vertailukaupunkien hyviä käytäntöjä tulee hyödyntää.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tulee sisällyttää kaikkeen päätöksentekoon.
- Erityistä huomiota tulee kiinnittää väestörakenteen muutokseen ja erityisryhmien palvelujen saavutettavuuteen.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimet tulee raportoida selkeänä kokonaisuutena tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa.

Hyvinvointikoordinaattori

HYTE-kertoimen kehitystä tulee seurata aktiivisesti ja reagoida muutoksiin.

HYTE-kertoimen kehitystä seurataan vuosittain osana kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta. Seuranta ei kohdistu pelkästään itse kertoimen tasoon, vaan erityisesti sen taustalla oleviin prosessi- ja tulosindikaattoreihin, jotka kuvaavat sekä toteutettuja toimenpiteitä että väestön hyvinvoinnin muutoksia. Näihin muutoksiin pystytään reagoimaan kohdentamalla toimenpiteitä.

HYTE-kertoimen seuranta liitetään myös valtuustoon nähden sitovaksi toiminnalliseksi tavoitteeksi, jolloin sen seuranta tulee näkyväksi myös vuosittaisessa talousarvioprosessissa. HYTE-kertoimen tulokset raportoidaan myös vuosittaisessa hyvinvointiraportissa

Vertailukaupunkien hyviä käytäntöjä tulee hyödyntää.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä hyödynnetään aktiivisesti vertailutietoa sekä kansallisia ja alueellisia verkostoja. Kaupungin kehitystä tarkastellaan suhteessa muihin kuntiin muun muassa kansallisten hyvinvointi-indikaattorien ja HYTE-kertoimen kautta, mikä mahdollistaa oman toiminnan arvioinnin suhteessa vertailukaupunkeihin. Kajaani on mukana mm. kansallisessa THL:n ylläpitämässä Terve Kunta -verkostossa, jossa jaetaan paljon hyviä käytänteitä. Tavoitteena on soveltaa tunnistettuja, vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä Kajaanin olosuhteisiin sopiviksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tulee sisällyttää kaikkeen päätöksentekoon.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaupungissa läpileikkaava näkökulma, joka sisältyy kaikkeen toimintaan ja päätöksentekoon. Hyvinvoinnin edistämistä ohjaavat ylimpinä kaupungin strategia sekä talousarvio sekä laaja hyvinvointisuunnitelma, jossa asetetaan tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin vahvistamiseksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tulee toteuttaa poikkihallinnollisesti kaikilla toimialoilla, eikä se ole erillinen tehtäväkokonaisuus. Päätösten valmistelussa tulee huomioida vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen. Tätä pyritään vahvistamaan tiedolla johtamisen keinoin sekä ottamalla systemaattisesti käyttöön Kajaanin päätösten vaikutusten ennakkoarviointi.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää väestörakenteen muutokseen ja erityisryhmien palvelujen saavutettavuuteen.

Väestörakenteen muutosta tulee huomioida myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuksia suunnitellessa. Erityistä huomiota täytyy kiinnittää mm. väestön ikääntymiseen, muuttoliikkeeseen sekä eri väestöryhmien tarpeiden kehittymiseen.

Erityisryhmien osalta pyritään varmistamaan palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja kohdentaminen. Tämä edellyttää ennakoivaa suunnittelua sekä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Väestörakenteen kehitystä tarkastellaan ennakoivasti ja se ohjaa palveluverkon kehittämistä sekä resurssien kohdentamista, jotta kaupungin palvelut tukevat asukkaiden hyvinvointia muuttuvassa toimintaympäristössä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimet tulee raportoida selkeänä kokonaisuutena tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa.

Kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä koskeva tilannekuva sekä tehdyt toimenpiteet on esitetty erillisessä hyvinvointiraportissa, joka käsitellään samanaikaisesti kaupungin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen kanssa. Tämän lisäksi jatkossa toimintakertomukseen lisätään tiivis yhteenveto keskeisistä hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteistä sekä viittaus vuosittaiseen hyvinvointiraporttiin.